

دستور العمل فنی

در اقلیم سردسیر دیم

سیستم زراعی آیش - غلات

خاک‌ورزی اولیه :

شخم با گاواهن قلمی ساقه سخت به عمق ۲۰-۲۵ سانتی متر بعد از برداشت غلات.

خاک‌ورزی ثانویه :

استفاده از کولتیواتور با تیغه پنجه‌غازی به عمق ۱۰ سانتی متر به منظور کنترل علف‌های هرز و جلوگیری از تبخیر در بهار قبل از گل‌دهی علف‌های هرز.

سیستم زراعی حبوبات – غلات

عملیات خاک ورزی برای کشت غلات بعد از برداشت حبوبات
اولویت اول :

کاشت مستقیم با خطی کار (بی خاک ورزی)

در این روش به دلیل وجود بقایای اندک حبوبات (نخود و عدس) و عدم گرفتگی دستگاه توسط بقایا، استفاده از دستگاه بی خاک ورز با شیار بازکن تیغه‌ای باریک به ویژه شیار بازکن تی وارون جهت کاهش تبخیر و افزایش رطوبت در بستر بذر

اولویت دوم :

خاک ورزی با گاواهن قلمی به عمق حداکثر ۲۰ سانتی متر بلافاصله بعد از برداشت + دیسک

اولویت سوم :

کولتیواتور با تیغه پنجه غازی به عمق ۱۰-۸ سانتی متر + ماله، کاشت گندم

سیستم زراعی علوفه – غلات

خاک ورزی برای کاشت غلات

اولویت اول: کاشت مستقیم گندم در صورت وجود کارنده **No-till**
اولویت دوم: خاک ورز مرکب به عمق حداکثر ۱۵ سانتیمتر + کشت گندم

- در صورتی که کشت علوفه در بهار باشد، عملیات لازم برای تهیه بستر بذربعد از برداشت علوفه بهاره بسته به امکانات موجود در منطقه، شامل **یکی از دو طریق زیر** خواهد بود:
- شخم با گاواهن قلمی توام با غلتک به عمق حداکثر ۲۰ سانتی متر بلافاصله بعد از برداشت علوفه بهاره
  - استفاده از کولتیواتور با تیغه پنجه غازی توام با غلتک به عمق ۱۰-۸ سانتی متر قبل از کاشت

سیستم زراعی گلرنگ - غلات

عملیات تهیه زمین برای کشت غلات:

اگر کشت گلرنگ پاییزه باشد عملیات تهیه زمین شامل:

۱- کاشت مستقیم گندم در صورت وجود کارنده **No-till**

۲- خاک ورز مرکب به عمق حداکثر ۱۵ سانتیمتر + کشت گندم

اگر کشت **گلرنگ بهاره** باشد عملیات تهیه زمین شامل:

گاواهن قلمی + دیسک (در صورت ایجاد کلوخ) + کاشت غلات با
خطی کار

ارقام غلات

گندم: سرداری، آذر ۲، هما، رصد، اوحدی، باران و تک – آب

در مناطق مستعد و پرباران اقلیم سرد (بارندگی دراز مدت بیش از ۴۰۰ میلیمتر) کشت رقم تک-آب در شرایط دیم نیز توصیه میشود

ارقام مناسب برای مناطق سرد اردبیل: رصد، باران، آذر ۲ و تک – آب

در مناطقی که بیماری زنگ زرد در غالب سالها وجود دارد (کشت ارقام آذر ۲، باران، رصد و تک – آب پیشنهاد می شود)

در مناطقی از دیمزارهای سردسیر که تنش خشکی بطور ممتد وجود دارد برای پایداری تولید کشت ارقام سرداری، هما، اوحدی، آذر ۲ و باران پیشنهاد می شود

جو: سهپند، ابیدر و انصار

آبیاری تکمیلی

ارقام مناسب برای آبیاری تکمیلی: تک آب، آذر ۲ و باران

زمان مناسب آبیاری تکمیلی

اولین آبیاری بعد از کشت در نیمه اول مهرماه (۴۵ الی ۵۰ میلیمتر) خواهد بود و اهمیت اولین آبیاری بسیار مهم و معنی دار است. کشاورزانی که آب اضافی داشته باشند می توانند این مزارع را در زمان های ساقه دهی و ظهور سنبله آبیاری نمایند. در صورت وقوع بارندگی موثر در هر یک از زمان های مذکور آبیاری مربوطه لازم نیست.

تاریخ و روش کاشت

تاریخ کاشت

اول مهر الی ۲۰ مهر ماه

روش کاشت

استفاده از خطی کار با فاصله خطوط کشت ۱۷-۱۵ سانتی متر به عمق حداکثر ۵-۴ سانتی متر در گندم.
استفاده از خطی کار با قابلیت جایگذاری کود در زیر بذر (کود ۶ سانتیمتر زیر بذر)

ضد عفونی بذر

ضد عفونی بذر قبل از کاشت با استفاده از سموم توصیه شده برای کنترل بیماریهای بذر زاد ترجیحا از سموم دو منظوره جهت کنترل سیاهک استفاده گردد

میزان بذر در غلات

گندم نان:

تعداد ۳۸۰ - ۳۵۰ دانه در مترمربع بر اساس وزن هزار دانه در گندم نان
(حدود ۱۷۵ - ۱۵۰ کیلوگرم در هکتار)

گندم دوروم:

تعداد ۴۳۰ - ۴۰۰ دانه در مترمربع بر اساس وزن هزار دانه در گندم دوروم (در
حدود ۱۸۰ - ۱۶۰ کیلوگرم در هکتار)

جو:

تعداد ۴۵۰ - ۴۰۰ دانه در مترمربع بر اساس وزن هزار دانه ارقام جو (در حدود
۱۸۵ - ۱۶۰ کیلوگرم در هکتار)

توجه: در مناطقی که خطر یخبندان زمستانه و سرمازدگی وجود دارد، که میزان
بذر ۱۰ درصد بیشتر از مقدار بذر توصیه شده در نظر گرفته شود.

مصرف کودهای شیمیایی در غلات

مصرف کود بر اساس آزمون خاک مد نظر می باشد ولی در جاهایی که آزمون خاک انجام نشده ، بر اساس نتایج تحقیقات قبلی می توان:

ازت: استفاده از **نیتروژن (N40) خالص** در هکتار از منبع اوره در **پائیز همزمان با کاشت و بصورت جایگذاری کود حدود ۶ سانتی متر** زیر بذر.

تذکر ۱ : علاوه بر مقدار فوق، در صورت وجود بارندگی های مناسب در پاییز، زمستان و اوایل بهار و اطمینان از بارش های بعدی **که مقدار N20 در اولین فرصت در اسفند و یا اوایل فروردین** ماه (بسته به شرایط محیطی) مصرف شود.

تذکر ۲: مصرف کودهای بیولوژیک از توباکتر و حل کننده های فسفات مخصوص تلقیح گندم . نحوه مصرف مطابق دستورالعمل درج شده روی بسته های مایع تلقیح خواهد بود. میزان مصرف مایه تلقیح در شرایط دیم ۰.۵ الی ۱ کیلوگرم بیشتر از شرایط آبی در نظر گرفته شود.

مصرف کودهای شیمیایی در غلات

فسفر:

بر اساس مقدار کمبود از حد بحرانی آن در خاک برای گندم دیم (۱۰ میلی گرم در کیلوگرم) که برای جبران کمبود هر میلی گرم در کیلوگرم از حد بحرانی بطور متوسط ۱۵-۱۲ کیلوگرم کود سوپر فسفات تریپل در پائیز همزمان با کاشت مصرف می شود.

تذکر: در مناطقی که آزمون خاک انجام نشده باشد، مقدار فسفر **P15 (۲۵ الی ۳۰ کیلوگرم در هکتار کود فسفره از منبع سوپر فسفات تریپل) مصرف شود.**

تنظیم بذر کارها

اکثر رانندگان تراکتورها با نحوه تنظیم بذر کارها و خطی کارها آشنا نیستند و این کار باعث می شود که میزان ریزش بذر بصورت صحیح تنظیم نشود و مزرعه بصورت متراکم و یا تنک کشت گردد که موجب کاهش عملکرد خواهد شد. لذا موارد زیر توصیه می شود:

- کالیبراسیون دستگاه
- تنظیمات براساس عمق کاشت مورد نظر
- بازدید لوله های سقوط؛ دریچه های ریزش؛ موزع بذر و کود و شیار بازکن ها
- در هنگام کاشت دستگاههای مورد نظر توسط متخصصین ماشین آلات تنظیم شود.

کنترل علف‌های هرز و سن گندم

در گندم استفاده از سموم برومیسید (۱.۵ لیتر در هکتار) و تاپیک ۰.۸ الی ۱ لیتر در هکتار) تواما و به صورت مخلوط در مرحله پنجه زنی و قبل از ساقه رفتن گیاه اصلی توصیه می‌گردد
در جو استفاده از سموم برومیسید (۱.۵ لیتر در هکتار) در مرحله پنجه‌زنی و قبل از ساقه رفتن گیاه اصلی توصیه می‌گردد.

سن گندم

برای کاهش جمعیت سن و جلوگیری از ریزش آن از ارتفاعات به مزارع گندم دیم در وهله اول توصیه می‌گردد از کاشت اراضی کوهپایه‌ای، فقیر و بسیار شیب‌دار (مراتع) جلوگیری شود. همچنین برداشت سریع محصول گندم به منظور جلوگیری از خسارت سن گندم و کشت جو در مناطق بسیار آلوده علاوه بر آن مبارزه شیمیایی نیز مد نظر قرار گیرد.